

Byla C-743/23

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2023 m. gruodžio 4 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Landessozialgericht für das Saarland (Vokietija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. lapkričio 15 d.

Ieškovas ir kita apeliacinio proceso šalis:

A

Atsakovė ir apeliantė:

GKV-Spitzenverband

Pagrindinės bylos dalykas

Privalomasis sveikatos draudimas – Taikytinų teisės aktų nustatymas – Veiklos vykdymas dviejose arba daugiau valstybių narių – Atsižvelgimas į veiklą, vykdomą trečiosiose valstybėse

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

SESV 267 straipsnis

Prejudiciniai klausimai

1. Ar Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalis, siejama su Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalimi, turi būti aiškinama taip, kad, nustatant, ar valstybėje narėje vykdoma didelė veiklos dalis, reikia atsižvelgti į visą darbuotojo veiklą, įskaitant tą, kuri vykdoma trečiosiose valstybėse?

2. O gal Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalis, siejama su Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalimi, turi būti aiškinama taip, kad, nustatant, ar valstybėje narėje vykdoma didelė veiklos dalis, reikia atsižvelgti tik į tą darbuotojo veiklą, kuri vykdoma valstybėse narėse?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

Europos bendrijos bei jos valstybių narių ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimas dėl laisvo asmenų judėjimo (toliau – EB ir Šveicarijos susitarimas): 8 straipsnis ir II priedo 1 straipsnis

2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (toliau – Reglamentas Nr. 883/2004): 13 straipsnis

2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 987/2009, nustatantis Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką (toliau – Reglamentas Nr. 987/2009): 14 ir 16 straipsniai

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Gesetz zur Koordinierung der Systeme der sozialen Sicherheit in Europa (Europos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įstatymas): 2 straipsnis

Sozialgesetzbuch Fünftes Buch – Gesetzliche Krankenversicherung (Socialinio kodekso Penktoji knyga – Privalomasis sveikatos draudimas, toliau – SGB V): 219a straipsnis

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Ginčijamasi dėl to, ar ieškovas laikotarpiu nuo 2015 m. gruodžio 1 d. iki 2020 m. lapkričio 30 d. privalomuoju sveikatos draudimu turėjo būti draudžiamas Vokietijoje, ar Šveicarijoje.
- 2 Vokietijoje gyvenantis ieškovas laikotarpiu nuo 2015 m. gruodžio 1 d. iki 2020 m. lapkričio 31 d. dirbo samdomą darbą Šveicarijoje. Savo darbdavės įmonėje jis dirbo eksporto technologu – lankydavosi pas klientus ir ten jiems teikdavo konsultacijas, taip pat vedavo mokymus, seminarus ir degustacijas. Klientai dažniausiai buvo ne Europos Sąjungos šalyse. Šveicarijoje ir Vokietijoje pareiškėjas įprastai dirbdavo po 10,5 dienas per ketvirtį. Vokietijoje jis dirbo iš namų savo gyvenamojoje vietoje. Mėnesinis darbo užmokestis ieškovui buvo mokamas vienas, neskiriant pagal darbo vietą.
- 3 2015 m. lapkričio 19 d. ieškovas kreipėsi į atsakovę ir nurodė, kad jis dirba pagal darbo sutartį Šveicarijoje ir Vokietijoje vykdo mažiau kaip 25 % savo veiklos.

- 4 2015 m. gruodžio 1 d. ieškovas Šveicarijoje sudarė sveikatos draudimo sutartį. 2016 m. vasario 22 d. raštu *Amt für Sozialbeiträge des Kantons Basel-Stadt* (Bazelio miesto kantono socialinių įmokų tarnyba) pranešė, kad gavo ieškovo sveikatos draudimo įrodomąjį dokumentą ir yra informuota apie tai, kad ieškovas Šveicarijoje sudarė privalomojo draudimo sutartį pagal KVG (*Krankenversicherungsgesetz* – Sveikatos draudimo įstatymas), kaip nustatyta dvišaliuose susitarimuose (ES / ELPA draudimo įmoka – Vokietija).
- 5 2016 m. rugpjūčio 18 d. sprendimu atsakovė, remdamasi Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsniu, nustatė, kad nagrinėjamiems darbo pagal darbo sutartį santykiams laikotarpiu nuo 2015 m. gruodžio 1 d. iki 2020 m. lapkričio 30 d. taikytini Vokietijos socialinės apsaugos teisės aktai, ir išdavė atitinkamą A1 formos pažymą. Atsakovė tvirtina, kad ieškovas paprastai dirba pagal darbo sutartį dviejose arba daugiau valstybių narių. Net daugiau nei didelę darbo pagal darbo sutartį dalį jis vykdo savo gyvenamosios vietos valstybėje, Vokietijoje, taigi taikytini Vokietijos socialinės apsaugos teisės aktai.
- 6 Ieškovas dėl šio sprendimo pareiškė prieštaravimą, 2020 m. gruodžio 18 d. sprendimu dėl prieštaravimo atsakovė jį atmetė. Atsakovės teigimu, šiomis faktinėmis aplinkybėmis taikytinos Reglamento Nr. 883/2004 ir Reglamento Nr. 987/2009 nuostatos. Šie reglamentai taikomi tik pagal jų teritorinę taikymo sritį, todėl svarbi tik veikla šalyse, kurios patenka į šią taikymo sritį. Taigi šiuo konkrečiu atveju reikia orientotis tik į tai, kokią laiko dalį ieškovas dirba Vokietijoje ir kokią – Šveicarijoje. Šiomis aplinkybėmis ieškovas didelę veiklos dalį vykdo savo gyvenamosios vietos valstybėje.
- 7 2020 m. gruodžio 28 d. ieškovas dėl šio sprendimo pareiškė ieškinį.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 8 Ieškovas nurodė, kad jo darbo pagal darbo sutartį Šveicarijoje laikotarpis apima laikotarpį nuo 2015 m. gruodžio 1 d. iki 2020 m. lapkričio 30 d. imtinai. Nustatant, kokia darbo laiko dalis yra didelė, reikia orientotis ne vien į pareiškėjo darbo Vokietijoje ir Šveicarijoje laiką, bet apskritai į visą jo darbą pagal darbo sutartį, taigi taip pat į veiklą trečiojoje valstybėje. Be to, neatrodo, kad atsakovė būtų tinkamai pagal Reglamento Nr. 987/2009 16 straipsnio 2 dalį informavusi įstaigą Šveicarijoje, taigi ginčijamas sprendimas negali turėti saistomojo poveikio. Per visą darbo pagal darbo sutartį Šveicarijoje laikotarpį ieškovas, be kita ko, buvo registruotas šios šalies socialinio draudimo institucijose kaip privalomuoju sveikatos draudimu draudžiamas darbuotojas. Ieškovas privalomuoju sveikatos draudimu Šveicarijoje turėjo būti apdraustas *Amt für Sozialbeiträge des Kantons Basel-Stadt* nurodymu kaip pasienio darbuotojas (2016 m. vasario 22 d. sprendimas; pagal Reglamento Nr. 987/2009 5 straipsnio 1 dalį jis privalomas ir atsakovei). Ieškovo teigimu, atsakovė taip pat nepasirūpino, kad Vokietijos socialinio draudimo įstaigos įgyvendintų 2016 m. rugpjūčio 18 d. sprendimą. Be to, atsakovė nedėjo pastangų, kad prieštaravimo procedūra būtų baigta per

tinkamą laiką. Priešingai – ketverius metus nebuvo nieko daroma. Dėl tokio atsakovės elgesio ieškovas galėjo turėti lūkestį, kad ji savo pirminiu sprendimu nebesiremia.

- 9 Atsakovė nurodė, kad ji, kaip įstaiga ieškovo gyvenamosios vietos valstybėje, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 987/2009 16 straipsnio 2 dalį, siejamą su SGB V 219a straipsniu, buvo kompetentinga priimti sprendimą, kurį priėmė. Be to, atsakovė teigia apie savo 2016 m. rugpjūčio 18 d. sprendimą informavusi tiek įstaigą Šveicarijoje, tiek byloje dalyvaujančią šalį.
- 10 Gavusi *Sozialgericht* (socialinių bylų teismas) užklausą *Bundesamt für Sozialversicherungen* (Federalinė socialinio draudimo tarnyba) Berne pranešė, kad 2016 m. rugpjūčio 18 d. atsakovės sprendimas nebuvo persiųstas kompetentingai Šveicarijos įstaigai *Ausgleichskasse Basel-Stadt* (Bazelio miesto kompensacijų tarnyba). Su atsakovės sprendimu dėl taikytinų teisės aktų nustatymo sutinkama. Jų taikymas susijęs su ankstesniu laikotarpiu, A1 formos pažyma taip pat gali būti išduodama ankstesniam laikotarpiui. Be to, A1 formos pažyma tėra deklaratyvus pobūdžio. Jei ji neišduota, tai, kurios valstybės socialinio draudimo nuostatos turi lemiamą reikšmę, nustatoma pagal Reglamente Nr. 883/2004 įtvirtintus bendruosius principus. Dabar Šveicarija apie atsakovės sprendimą dėl taikytinų teisės aktų nustatymo jau žino ir su juo sutinka, todėl aplinkybė, kad šis sprendimas 2016 m. Šveicarijoje nebuvo tinkamai užregistruotas, nebėra svarbi. *Ausgleichskasse Basel-Stadt* – nežinodama tikrosios padėties ir atsakovės sprendimo dėl taikytinų teisės aktų nustatymo – ieškovui išdavė A1 formos pažymą laikotarpiui nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d., taip patvirtindama, kad taikomi Šveicarijos socialinės apsaugos teisės aktai. Vis dėlto, jei bus patvirtintas sprendimas dėl Vokietijos teisės aktų taikymo, Šveicarijos išduota pažyma turės būti pripažinta negaliojančia, o sumokėtos įmokos gražintos darbdavei Šveicarijoje. Dėl laikotarpio nuo 2015 m. gruodžio 1 d. iki 2018 m. gruodžio 31 d. ir nuo 2021 m. sausio 1 d. nebuvo pateikta nei A1 formos pažymos, nei prašymų dėl komandiravimo iš darbdavės įmonės Šveicarijoje *Ausgleichskasse*.
- 11 2022 m. rugpjūčio 4 d. sprendimu *Sozialgericht für das Saarland* (Saro krašto socialinių bylų teismas) panaikino 2016 m. rugpjūčio 18 d. atsakovės sprendimą ir ją įpareigojo remiantis Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsniu, siejamu su Reglamento Nr. 987/2009 16 straipsniu, nustatyti, kad ieškovo darbui pagal darbo sutartį byloje dalyvaujančios šalies įmonėje laikotarpiu nuo 2015 m. gruodžio 1 d. iki 2020 m. lapkričio 31 d. taikytini Šveicarijos teisės aktai.
- 12 Sprendimą teismas iš esmės motyvavo argumentu, jog tai, kad taikytini Šveicarijos teisės aktai, kyla iš Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalies b punkto, taigi iš valstybės narės, kurioje yra ieškovą įdarbinusios įmonės buveinė (šiuo atveju – Šveicarija), teisės aktų, nes pareiškėjas didelę veiklos dalį vykdo ne valstybėje narėje, kurioje gyvena (šiuo atveju – Vokietijoje). Iš maždaug 65 dienų per ketvirtį, kuriomis buvo vykdyta veikla, Vokietijoje ji buvo vykdoma tik 10,5 dienos (vos 1/6), taigi negalima laikyti, kad tai yra didelė veiklos dalis, kaip

tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalį ir Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalį.

- 13 Laikantis atsakovės požiūrio, kad reikšminga tik tai, kokia darbo pagal darbo sutartį dalis buvo vykdoma Šveicarijoje ir kokia – Vokietijoje, sprendimą pagal Reglamento Nr. 987/2009 16 straipsnio 2 dalį taip pat būtų galima priimti tik atsižvelgiant į darbą pagal darbo sutartį šiose valstybėse. Tokio požiūrio negalima kildinti iš Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 ir 3 dalių ir Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalies, jis taip pat neatitinka šių nuostatų prasmės ir tikslo – nustatyti darbui pagal darbo sutartį taikytinus teisės aktus. Atsakovės taikomas teisės normų aiškinimas nulemtų, kad vientisa gyvenimo aplinkybė, šiuo atveju – darbo pagal darbo sutartį santykiai, būtų dirbtinai išskaidoma. Taip jau nusprendė ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – Teisingumo Teismas) 2022 m. gegužės 19 d. Sprendime *Ryanair* (C-33/21, EU:C:2022:402). Po įpareigojančio teismo sprendimo nustatyti taikytinus teisės aktus yra kompetentinga atsakovė.
- 14 2022 m. rugsėjo 6 d. atsakovė padavė apeliacinį skundą dėl šio teismo sprendimo, kuris jai buvo įteiktas 2022 m. rugpjūčio 9 d.
- 15 Apeliacinį skundą atsakovė motyvavo argumentu, kad reglamento nuostatos, taigi taip pat taikytinų teisės aktų nustatymo teisinė pasekmė, susijusios tik su veikla, patenkančia į reglamentų taikymo sritį. Jei Sąjungos teisės aktų leidėjas būtų siekęs, kad, taikant Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnį, būtų atsižvelgiama į veiklą trečiojoje šalyse, jis šiuo tikslu būtų priėmęs teisės normas, kurios apimtų ir kitas Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnyje reguliuojamas aplinkybes.
- 16 2022 m. gegužės 19 d. Sprendimas *Ryanair* (C-33/21, EU:C:2022:402) susijęs su ypatinga skrydžio įgulos padėtimi. Jame nekalbama apie tai, kad atitinkami asmenys būtų dirbę valstybėje, kurioje reglamentas netaikomas. Taigi remiantis tuo sprendimu šio klausimo išsiaiškinti neįmanoma. Iš kitų dviejų sprendimų (bylose C-631/17, EU:C:2019:381, ir C-372/20, EU:C:2021:962) matyti, kad Teisingumo Teismas taip pat kol kas neturi tvirtos nuomonės šiuo klausimu ir kad ligšiolinė jurisprudencija yra prieštaringa.
- 17 Be kita ko, atsakovė – jei vykdydama įpareigojantį teismo sprendimą nustatytų, kad taikytini Šveicarijos socialinės apsaugos teisės aktai, – yra kompetentinga nustatyti, kokie teisės aktai taikytini Vokietijoje gyvenančiam asmeniui, bet nėra kompetentinga išduoti A1 formos pažymą (kai taikomi Šveicarijos teisės aktai). Pagal Reglamento Nr. 987/2009 16 straipsnyje nustatytą procedūrą turi būti informuojama kompetentinga Šveicarijos įstaiga ir ji tuomet išduoda A1 formos pažymą. Nustatymas iš pradžių yra laikinas ir kompetentinga Šveicarijos įstaiga tokiu atveju turi teisę per du mėnesius pareikšti prieštaravimą. Kompetentinga Šveicarijos įstaiga nėra saistoma Vokietijos teismo sprendimo, nes jis negalioja ne Vokietijos teritorijoje. Kaip jau žinoma, Šveicarijos kompetentinga įstaiga sutinka su atsakovės vertinimu ir taip pat laikosi nuomonės, kad negalima atsižvelgti į darbo laiką šalyse, kurios nepatenka į Reglamento Nr. 883/2004 taikymo sritį.

Taigi preziumuotina, kad Šveicarijos įstaiga pasinaudos galimybe pareikšti prieštaravimą.

- 18 Atsakovė prašo panaikinti 2022 m. rugpjūčio 8 d. *Sozialgericht für das Saarland* sprendimą ir netenkinti skundo.
- 19 Ieškovas ir byloje dalyvaujanti šalis prašo atmesti apeliacinį skundą. Jie palaiko skundžiamame sprendime išsakytą poziciją.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 20 Tai, kurioje valstybėje ieškovas laikotarpiu nuo 2015 m. gruodžio 1 d. iki 2020 m. lapkričio 30 d. turėjo būti draudžiamas privalomuoju sveikatos draudimu, priklauso nuo Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio ir Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio išaiškinimo. Taikytini teisės aktai paprastai keliose valstybėse narėse vykdomos veiklos atvejais nustatomi remiantis Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsniu, kurio įgyvendinimo tvarka nustatyta Reglamento Nr. 987/2009 16 straipsnyje.
- 21 Reikšminga yra Reglamento Nr. 987/2009 16 straipsnio 1 dalis, nes ieškovas veiklą vykdė dviejose valstybėse narėse – Vokietijoje ir Šveicarijoje. Įvairiose EB ir Šveicarijos susitarimo II priedo A skirsnio versijose daromos aiškios nuorodos į reglamentus Nr. 1408/71 ir Nr. 883/2004, taigi šiuo susitarimu išplečiama šių reglamentų taikymo sritis, į ją įtraukiant Šveicarijos Konfederaciją, todėl šioje byloje Šveicarijos Konfederaciją reikia laikyti ne trečiąja valstybe, o valstybe nare (2022 m. rugsėjo 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo byloje C-58/21, EU:C:2022:691, 38 punktas).
- 22 Kompetentinga valdžios institucija, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 987/2009 16 straipsnio 1 dalį, Vokietijoje yra *Bundesministerium für Arbeit und Soziales* (Federalinė darbo ir socialinių reikalų ministerija). Ji paskyrė atsakovę *GKV-Spitzenverband*, DVKA (Privalomojo sveikatos draudimo pagrindinė organizacija, Ryšių palaikymo sveikatos draudimo klausimais užsienyje skyrius), įstaiga, kompetentinga pagal Reglamento Nr. 987/2009 16 straipsnio 2 dalį nustatyti taikytinus teisės aktus paprastai keliose valstybėse narėse vykdomos veiklos atvejais, kai atitinkamo asmens gyvenamoji vieta, kaip šiuo atveju, yra Vokietijoje. Sprendimas dokumentuojamas išduodant A1 formos pažymą.
- 23 Pagal Reglamento Nr. 987/2009 16 straipsnio 2 dalies pirmą ir antrą sakinius atsakovė, atsižvelgdama į Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnį ir Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnį, turi nedelsdama laikinai nustatyti, kokie teisės aktai taikomi ieškovui.
- 24 Kiek tai susiję su Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalimi, atlyginimas nėra veiksnys, rodantis, kad ieškovas didelę darbo pagal darbo sutartį dalį vykdė

- Vokietijoje. Mėnesinis darbo užmokestis ieškovui buvo mokamas vienas, neskiriant pagal darbo vietą.
- 25 Taigi lemiamą reikšmę turi darbo laikas. Ieškovas iš maždaug 65 dienų per ketvirtį, kuriomis jis vykdė veiklą, 10,5 dienos (maždaug 16 %) dirbo Vokietijoje, 10,5 dienos (maždaug 16 %) – Šveicarijoje, o likusias – trečiojoje valstybėje.
 - 26 Jei reikėtų orientuotis į visą ieškovo darbo laiką atsižvelgiant ir į veiklą trečiojoje valstybėje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atsakovės apeliacinį skundą atmestų. Tokiu atveju ieškovo veiklos dalis Vokietijoje būtų mažesnė kaip 25 %, taigi nesudarytų didelės jo darbo pagal darbo sutartį dalies. Tai reikštų, kad taikytini Šveicarijos teisės aktai. Ieškovas taip pat tuomet galėtų reikalauti, kad atsakovė nustatytų, jog taikytini Šveicarijos teisės aktai. Tai kyla iš Reglamento Nr. 987/2009 16 straipsnio 2 dalies pirmo sakinio.
 - 27 Jei į ieškovo darbo laiką reikėtų orientuotis atsižvelgiant tik į veiklą Vokietijoje ir Šveicarijoje, neatsižvelgiant į veiklą trečiojoje valstybėje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tenkintų atsakovės apeliacinį skundą ir panaikintų *Sozialgericht* sprendimą. Tokiu atveju ieškovo veiklos Vokietijoje dalis būtų 50 %, taigi sudarytų didelę jo darbo pagal darbo sutartį dalį. Tai reikštų, kad taikytini Vokietijos teisės aktai.
 - 28 Teisingumo Teismas klausimu, ar nustatant, ar valstybėje narėje vykdoma didelė veiklos dalis, reikia atsižvelgti į visą veiklą įtraukiant ir veiklą, vykdomą trečiojoje valstybėje, kiek matyti, dar nėra pateikęs aiškios nuomonės.
 - 29 2022 m. gegužės 19 d. Sprendime *Ryanair* (C-33/21, EU:C:2022:402) nagrinėjamas klausimas, kurios valstybės narės socialinės apsaugos teisės aktai pagal reikšmingas abiejų redakcijų Reglamento Nr. 1408/71 ir Reglamento Nr. 883/2004 nuostatas taikytini valstybėje narėje (Airijoje) įsisteigusios oro transporto bendrovės orlaivių įgulos nariams, kurių neapima E101 formos pažymos, kurie 45 minutes per dieną dirba įgulai skirtose patalpose, vadinamose *crew room*, šiai oro transporto bendrovei suteiktose kitos valstybės narės (Italijos) teritorijoje, kur šie orlaivių įgulos nariai gyvena, ir kurie likusį darbo laiką dirba šios oro transporto bendrovės orlaiviuose.
 - 30 Iš šio sprendimo nėra aišku, ar, taikant Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalį, turi būti atsižvelgiama ir į veiklą, vykdomą trečiojoje valstybėje. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, negalima, kaip tai darė *Sozialgericht*, tarti, kad, nustatant, ar gyvenamosios vietos valstybėje narėje vykdoma didelė veiklos dalis, Teisingumo Teismui akivaizdžiai nebuvo svarbu, kokiose dar valstybėse, kuriose taikomas reglamentas, arba trečiojoje valstybėje darbuotojai dirbo, nes kitaip jis tai būtų aiškiai apsvarstęs. Sprendime nėra užsimenama, kad atitinkami darbuotojai apskritai būtų dirbę trečiojoje valstybėje. Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismui nebuvo reikalo nagrinėti klausimo, kuris yra šios bylos dalykas.

- 31 2019 m. gegužės 8 d. Sprendime *Inspecteur van de Belastingdienst* (C-631/17, EU:C:2019:381) Teisingumo Teismas konstatavo, kad, nors darbuotojas veiklą vykdė ne Sąjungos teritorijoje, išliko pakankamai glaudus nagrinėjamų darbo santykių ir Sąjungos teritorijos ryšys, nes nagrinėjamu laikotarpiu darbuotojo gyvenamoji vieta buvo Latvijoje, o jo darbdavys buvo įsisteigęs Nyderlanduose. Tuo remiantis darytina šiai bylai reikšminga išvada, jog dėl aplinkybės, kad ieškovas veiklą vykdė ne tik Vokietijoje ir Šveicarijoje, bet ir trečiosiose valstybėse, nėra atmestina pakankamai glaudi ieškovo darbo santykių ir Sąjungos teritorijos sąsaja. Bylos šalys dėl to ir nesiginčija. Nepaisant to, Teisingumo Teismas nurodė, kad specialiosios Reglamento Nr. 883/2004 12–16 straipsnių nuostatos, taigi visų pirma Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalis, yra nereikšmingos. Taigi iš šio sprendimo nėra aišku, ar, taikant Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalį, turi būti atsižvelgiama ir į veiklą, vykdomą trečiojoje valstybėje.
- 32 Atsakymas į klausimą, kuris yra šios bylos dalykas, nekyla ir iš dar vieno atsakovės nurodyto sprendimo – 2021 m. lapkričio 25 d. Sprendimo *Finanzamt Österreich (Išmokos šeimai vystomojo bendradarbiavimo darbuotojams)* (C-372/20, EU:C:2021:962). Pareiškėja toje pagrindinėje byloje ir jos vaikai buvo Vokietijos piliečiai ir turėjo registruotą nuolatinę gyvenamąją vietą Vokietijoje; pareiškėjos sutuoktinis, jos vaikų tėvas, buvo Brazilijos pilietis ir niekada neturėjo registruotos nuolatinės gyvenamosios vietos Vokietijoje. Pareiškėja sudarė darbo sutartį su Austrijos nevyriausybine organizacija. Pagal šią sutartį pareiškėjos įdarbinimo vieta buvo Vienoje (Austrija), ji pati ir jos šeimos nariai socialiniu draudimu buvo apdrausti *Wiener Gebietskrankenkasse* (Vienos teritorinė ligonių kasa, Austrija). Baigusi parengiamuosius mokymus Vienoje, pareiškėja pagrindinėje byloje pradėjo misiją Ugandoje.
- 33 Teisingumo Teismas pirmiausia pakartojo, kad vien aplinkybės, jog darbuotojas dirba ne Sąjungos teritorijoje, nepakanka tam, kad nebūtų taikomos Sąjungos teisės nuostatos, visų pirma Reglamentas Nr. 883/2004, jei išlieka pakankamai glaudus darbo santykių ir Sąjungos teritorijos ryšys. Teisingumo Teismas patvirtino, kad egzistuoja pakankamai glaudus ryšys su Sąjungos teritorija, visų pirma su Austrija (darbdavė įsisteigusi Austrijoje). Pareiškėja, prieš išvykdama į misiją trečiojoje valstybėje, Austrijoje baigė parengiamuosius mokymus, grįžusi iš misijos čia praleido reintegracijos laikotarpį. Darbo sutartis buvo sudaryta pagal Austrijos teisę, darbuotoja buvo apdrausta pagal Austrijos socialinio draudimo sistemą ir dalyvavo misijose Austrijos Respublikos paramos vystymuisi srityje. Teisingumo Teismas Reglamento Nr. 883/2004 11 straipsnio 3 dalies a punktą išaiškino taip, kad pagal jį vieninteliai darbuotojai taikytini teisės aktai yra tik jos darbdavės valstybės narės, t. y. Austrijos, teisės aktai, todėl nėra reikalo taikyti Reglamento Nr. 883/2004 11 straipsnio 3 dalies e punkte įtvirtintos subsidiarios taisyklės. Specialioji Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalies nuostata priimant sprendimą neturi reikšmės.
- 34 Dėl pirma nurodytų priežasčių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 1 dalies, siejamos su

Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 8 dalimi, aiškinimas, kad būtų galima atsakyti į klausimą, ar nustatant, ar valstybėje narėje vykdoma didelė veiklos dalis, reikia atsižvelgti į visą darbuotojo veiklą, įskaitant tą, kuri vykdoma trečiosiose valstybėse, nėra toks aiškus, kad negalėtų kilti abejonių, ir kad reikalingas paaškinimas, kaip suformuluota prejudiciniuose klausimuose.

DARBINIS VERTINIMAS